EIROPAS
KOMISIJA

Briselē, 23.5.2022.
COM(2022) 625 final

Ieteikums

PADOMES IETEIKUMS

par Zviedrijas 2022. gada valsts reformu programmu un ar ko sniedz Padomes atzinumu par Zviedrijas 2022. gada konverģences programmu

{SWD(2022) 625 final} - {SWD(2022) 640 final}

Ieteikums

PADOMES IETEIKUMS

par Zviedrijas 2022. gada valsts reformu programmu un ar ko sniedz Padomes atzinumu par Zviedrijas 2022. gada konverģences programmu

EIROPAS SAVIENĪBAS PADOME,

ņemot vērā Līgumu par Eiropas Savienības darbību un jo īpaši tā 121. panta 2. punktu un 148. panta 4. punktu,

ņemot vērā Padomes Regulu (EK) Nr. 1466/97 (1997. gada 7. jūlijs) par budžeta stāvokļa uzraudzības un ekonomikas politikas uzraudzības un koordinācijas stiprināšanu[1] un jo īpaši tās 9. panta 2. punktu,

ņemot vērā Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) Nr. 1176/2011 (2011. gada 16. novembris) par to, kā novērst un koriģēt makroekonomisko nelīdzsvarotību[2], un jo īpaši tās 6. panta 1. punktu,

ņemot vērā Eiropas Komisijas ieteikumu,

ņemot vērā Eiropas Parlamenta rezolūcijas,

ņemot vērā Eiropadomes secinājumus,

ņemot vērā Nodarbinātības komitejas atzinumu,

ņemot vērā Ekonomikas un finanšu komitejas atzinumu,

ņemot vērā Sociālās aizsardzības komitejas atzinumu,

ņemot vērā Ekonomikas politikas komitejas atzinumu,

tā kā:

(1) Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2021/241[3], ar ko tika izveidots Atveseļošanas un noturības mehānisms, stājās spēkā 2021. gada 19. februārī. Atveseļošanas un noturības mehānisms nodrošina finansiālu atbalstu reformu un investīciju īstenošanai, tādējādi radot Savienības finansētu fiskālo stimulu. Tas sekmē ekonomikas atveseļošanu un ilgtspējīgu un izaugsmi veicinošu reformu un investīciju īstenošanu, jo īpaši zaļās un digitālās pārkārtošanās veicināšanai, līdztekus stiprinot dalībvalstu tautsaimniecību noturību un potenciālo izaugsmi. Vidējā termiņā un ilgtermiņā tas palīdz arī stiprināt publisko finanšu ilgtspēju un sekmēt izaugsmi un darbvietu radīšanu. Saskaņā ar Regulas (ES) 2021/241 11. panta 2. punktu 2022. gada [XX]. jūnijā [tika] atjaunināta katrai dalībvalstij paredzētā maksimālā finanšu iemaksa no Atveseļošanas un noturības mehānisma.

(2) Komisija 2021. gada 24. novembrī pieņēma gada ilgtspējīgas izaugsmes pētījumu, tādējādi uzsākot 2022. gada Eiropas ekonomikas politikas koordinēšanas pusgadu.

---

1 OV L 209, 2.8.1997., 1. lpp.

2 OV L 306, 23.11.2011., 25. lpp.

3 Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2021/241 (2021. gada 12. februāris), ar ko izveido Atveseļošanas un noturības mehānismu (OV L 57, 18.2.2021., 17. lpp.).

Pētījumā bija pienācīgi ņemta vērā Portu 2021. gada maija sociālajā samitā atkārtoti nostiprinātā kopīgā apņemšanās turpināt īstenot Eiropas sociālo tiesību pīlāru, ko Eiropas Parlaments, Padome un Komisija izsludināja 2017. gada 17. novembrī. Eiropadome 2022. gada ilgtspējīgas izaugsmes pētījuma prioritātes apstiprināja 2022. gada 25. martā. Komisija 2021. gada 24. novembrī uz Regulas (ES) Nr. 1176/2011 pamata pieņēma arī brīdināšanas mehānisma ziņojumu, kurā Zviedrija bija minēta to dalībvalstu vidū, par kurām būs jāizstrādā padziļinātais pārskats[4]. Tajā pašā dienā Komisija pieņēma arī priekšlikumu attiecībā uz 2022. gada vienoto nodarbinātības ziņojumu, kurā analizēta nodarbinātības pamatnostādņu un Eiropas sociālo tiesību pīlāra principu īstenošana un kuru Padome pieņēma 2022. gada 14. martā.

(3) Krievijas iebrukums Ukrainā globālās pandēmijas izskaņā ir būtiski mainījis ģeopolitisko un ekonomisko kontekstu. Iebrukuma ietekme uz dalībvalstu tautsaimniecībām izpaužas, piemēram, kā augstākas enerģijas un pārtikas cenas un vājākas izaugsmes izredzes. Enerģijas cenu pieaugums īpaši smagi skar visneaizsargātākās mājsaimniecības, kuras ir nonākušas enerģētiskajā nabadzībā vai kurām tā draud. Turklāt Eiropas Savienībā ierodas nepieredzēti daudz cilvēku, kuri bēg no Ukrainas. Šajā sakarā 2022. gada 4. martā pirmo reizi tika piemērota Pagaidu aizsardzības direktīva[5], pārvietotajām personām no Ukrainas piešķirot likumīgas uzturēšanās tiesības Eiropas Savienībā, kā arī piekļuvi izglītībai un apmācībai, darba tirgum, veselības aprūpei, mājoklim un sociālajai palīdzībai.

(4) Ievērojot strauji mainīgo ekonomisko un ģeopolitisko situāciju, 2022. gada Eiropas pusgadā atsāksies ekonomikas un nodarbinātības politikas vispusīga koordinācija, kura līdztekus tiks pielāgota, ņemot vērā ar Atveseļošanas un noturības mehānisma īstenošanu saistītās prasības, kā skaidrots 2022. gada ilgtspējīgas izaugsmes pētījumā. Lai īstenotu Eiropas pusgada politikas prioritātes, ir svarīgi īstenot pieņemtos atveseļošanas un noturības plānus, jo ar šiem plāniem paredzēts īstenot visus 2019. un 2020. gada Eiropas pusgada ciklos sniegtos konkrētām valstīm adresētos ieteikumus vai to būtisku daļu. Papildus konkrētām valstīm adresētajiem ieteikumiem, kas pieņemti līdz mainītā atveseļošanas un noturības plāna iesniegšanas dienai, šo plānu pārskatīšanā, atjaunināšanā vai grozīšanā saskaņā ar Regulas (ES) 2021/241 14., 18. un 21. pantu joprojām vienlīdz aktuāli ir arī 2019. un 2020. gadā konkrētām valstīm adresētie ieteikumi.

(5) Vispārējā izņēmuma klauzula darbojas kopš 2020. gada marta[6]. Komisija savā 2021. gada 3. marta paziņojumā[7] izklāstīja viedokli, ka lēmums par vispārējās izņēmuma klauzulas deaktivēšanu vai turpmāku piemērošanu būtu jāpieņem vispārēja ekonomikas stāvokļa novērtējuma ietvaros, kurā būtisks kvantitatīvais kritērijs ir ekonomiskās aktivitātes līmenis ES vai eurozonā salīdzinājumā ar pirmskrīzes līmeni (2019. gada beigās). Paaugstināta nenoteiktība un spēcīgi lejupvērsti riski, kas skar

---

4 Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) Nr. 1176/2011 (2011. gada 16. novembris) par to, kā novērst un koriģēt makroekonomisko nelīdzsvarotību (OV L 306, 23.11.2011., 25. lpp.).

5 Padomes Īstenošanas lēmums (ES) 2022/382 (2022. gada 4. marts), ar ko Direktīvas 2001/55/EK 5. panta nozīmē konstatē no Ukrainas pārvietoto personu masveida pieplūduma esamību un nosaka pagaidu aizsardzības ieviešanu, OV L 71, 4.3.2022., 1. lpp.

6 Komisijas paziņojums Padomei par Stabilitātes un izaugsmes pakta vispārējās izņēmuma klauzulas iedarbināšanu (COM(2020) 123 final, Briselē, 20.3.2020.).

7 Komisijas paziņojums Padomei "Apritējis gads kopš Covid-19 uzliesmojuma: fiskālās politikas atbildes pasākumi", Briselē, 3.3.2021., COM(2021)105 final.

ekonomikas perspektīvu saistībā ar karu Eiropā, nepieredzēts enerģijas cenu kāpums un ieilguši piegādes ķēdes darbības traucējumi rada apstākļus, kuru dēļ ir attaisnojami Stabilitātes un izaugsmes pakta vispārējās izņēmuma klauzulas darbību pagarināt arī attiecībā uz 2023. gadu.

(6) Ievērojot pieeju, kas izklāstīta Padomes 2021. gada 18. jūnija atzinumā par 2021. gada konverģences programmu, fiskālo nostāju pašlaik vislabāk var izmērīt kā izmaiņas primārajos izdevumos (atskaitot diskrecionāros ieņēmumu pasākumus), izņemot ar Covid-19 krīzi saistītos pagaidu ārkārtas pasākumus, bet ietverot izdevumus, ko finansē no neatmaksājama atbalsta (dotācijām) no Atveseļošanas un noturības mehānisma un citiem ES fondiem, attiecībā pret vidēja termiņa potenciālo izaugsmi[8]. Papildus atzinumam par vispārējo fiskālo nostāju, novērtējot, vai valsts fiskālā politika ir piesardzīga un vai tās struktūra spēs nodrošināt ilgtspējīgu atveseļošanu, kas būtu saskanīga ar zaļo un digitālo pārkārtošanos, uzmanība tiek pievērsta arī valsts finansētajiem[9] primārajiem kārtējiem izdevumiem (atskaitot diskrecionāros ieņēmumu pasākumus un ar Covid-19 krīzi saistītos pagaidu ārkārtas pasākumus) un investīcijām.

(7) Komisija 2022. gada 2. martā pieņēma paziņojumu, kurā sniegtas plašas norādes par fiskālo politiku 2023. gadā un kura mērķis ir atbalstīt dalībvalstu stabilitātes un konverģences programmu sagatavošanu un tādējādi stiprināt politikas koordināciju[10]. Pamatojoties uz 2022. gada ziemas prognozes makroekonomisko perspektīvu, Komisija atzīmēja, ka piemērota šķistu pāreja no kopējās atbalstošās fiskālās nostājas 2020.–2022. gadā uz kopumā neitrālu kopējo fiskālo nostāju 2023. gadā, vienlaikus saglabājot gatavību reaģēt uz mainīgo ekonomisko situāciju. Komisija paziņoja, ka fiskālie ieteikumi 2023. gadam arī turpmāk būtu jādiferencē starp dalībvalstīm un tajos būtu jāņem vērā iespējamā pārrobežu blakusietekme. Komisija aicināja dalībvalstis atspoguļot norādes savās stabilitātes un konverģences programmās. Komisija apņēmās cieši uzraudzīt ekonomikas norises un pielāgot savas politikas norādes pēc vajadzības un ne vēlāk kā savā pusgada pavasara paketē, kas sagatavota 2022. gada maija beigās.

(8) Attiecībā uz 2022. gada 2. martā sniegtajām fiskālajām norādēm fiskālajos ieteikumos 2023. gadam ir ņemta vērā ekonomikas perspektīvas pasliktināšanās, paaugstinātā nenoteiktība un papildu lejupvērstie riski, kā arī augstāka inflācija salīdzinājumā ar ziemas prognozi. Ņemot vērā šos apsvērumus, fiskālajai reakcijai ir jāpalielina publiskās investīcijas, kas sekmēs zaļo un digitālo pārkārtošanos un enerģētisko drošību, un jāsaglabā visneaizsargātāko mājsaimniecību pirktspēja, lai mīkstinātu enerģijas cenu kāpuma ietekmi un palīdzētu ierobežot inflācijas otrreizējās ietekmes spiedienu, izmantojot mērķtiecīgus un pagaidu pasākumus; fiskālajai politikai arī turpmāk jābūt dinamiskai, lai pielāgotos strauji mainīgajiem apstākļiem, un dažādās valstīs tā ir jādiferencē atkarībā no to fiskālā un ekonomiskā stāvokļa, tostarp ņemot vērā krīzes ietekmi uz tām un pārvietoto personu pieplūdumu no Ukrainas.

(9) Zviedrija 2021. gada 28. maijā saskaņā ar Regulas (ES) 2021/241 18. panta 1. punktu iesniedza Komisijai savu atveseļošanas un noturības plānu. Komisija atbilstoši

---

8 Aplēses par fiskālo nostāju un tās sastāvdaļām šajā ieteikumā ir Komisijas aplēses, kas balstītas uz pieņēmumiem, kuri ir Komisijas 2022. gada pavasara prognozes pamatā. Komisijas vidēja termiņa potenciālās izaugsmes aplēsēs nav iekļauta to reformu pozitīvā ietekme, kas paredzētas atveseļošanas un noturības plānā un var paātrināt potenciālo izaugsmi.

9 Nefinansē no Atveseļošanas un noturības mehānisma dotācijām un citiem ES fondiem.

10 Komisijas paziņojums Padomei "Fiskālās politikas norādes 2023. gadam" (COM(2022) 85 final, Briselē, 2.3.2022.).

Regulas (ES) 2021/241 19. pantam novērtēja atveseļošanas un noturības plāna atbilstību, efektivitāti, lietderīgumu un saskanīgumu, ņemot vērā minētās regulas V pielikumā sniegtās novērtēšanas vadlīnijas. Padome 4. maijā pieņēma lēmumu par Zviedrijas atveseļošanas un noturības plāna novērtējuma apstiprināšanu[11]. Maksājuma daļas tiek darītas pieejamas ar nosacījumu, ka Komisija saskaņā ar Regulas (ES) 2021/241 24. panta 5. punktu ir pieņēmusi lēmumu par to, ka Zviedrija ir apmierinoši izpildījusi attiecīgos atskaites punktus un mērķrādītājus, kas bija noteikti Padomes īstenošanas lēmumā. Apmierinoša izpilde nozīmē arī to, ka nav bijis regresa attiecībā uz iepriekšējo atskaites punktu un mērķrādītāju sasniegšanu.

(10) Zviedrija 2022. gada 29. aprīlī iesniedza savu 2022. gada valsts reformu programmu un 2022. gada konverģences programmu Regulas (EK) Nr. 1466/97 4. pantā noteiktajā termiņā. Lai ņemtu vērā abu programmu savstarpējo saistību, tās izvērtētas vienlaikus. Kā paredzēts Regulas (ES) 2021/241 27. pantā, 2022. gada valsts reformu programma atspoguļo arī Zviedrijas pienākumu divreiz gadā ziņot par panākto progresu atveseļošanas un noturības plāna īstenošanā.

(11) Komisija 2022. gada ziņojumu par Zviedriju publicēja 2022. gada 23. maijā[12]. Tajā novērtēts, kā Zviedrija ir īstenojusi tai adresētos ieteikumus, ko Padome pieņēma 2019., 2020. un 2021. gadā, un uz atveseļošanas un noturības rezultātu pārskata pamata bija aplūkots, kā Zviedrija īsteno atveseļošanas un noturības plānu. Balstoties uz šo analīzi, ziņojumā par valsti bija norādīti trūkumi attiecībā uz tādu problēmjautājumu risināšanu, kuri nav ietverti vai ir tikai daļēji ietverti atveseļošanas un noturības plānā, kā arī jauni un nupat iezīmējušies problēmjautājumi, tai skaitā sakarā ar Krievijas iebrukumu Ukrainā. Tajā bija arī novērtēts Zviedrijas progress Eiropas sociālo tiesību pīlāra īstenošanā un ES pamatmērķu sasniegšanā nodarbinātības, prasmju un nabadzības mazināšanas jomā, kā arī progress ANO ilgtspējīgas attīstības mērķu sasniegšanā.

(12) Komisija saskaņā ar Regulas (ES) Nr. 1176/2011 5. pantu izstrādāja padziļināto pārskatu par Zviedriju un rezultātus publicēja 2022. gada 23. maijā[13]. Komisija secināja, ka Zviedrijā pastāv makroekonomikas nelīdzsvarotība. Neaizsargātības faktori ir saistīti ar augstām un pieaugošām mājokļu cenām un lielām mājsaimniecību parādsaistībām. Privātā sektora parāds 2020. gadā ir palielinājies līdz 216 % no IKP, kas rada bažas, ņemot vērā lielo parāda daļu īpašuma iegādē. Hipotekāro aizdevumu, komerciālo nekustamo īpašumu kredītu un būvniecības uzņēmumiem piešķirto kredītu dēļ finanšu iestādes ir pakļautas nekustamā īpašuma tirgus riskiem. Mājokļu trūkums, pārmērīgi regulēts īres tirgus, fiskālie stimuli hipotekāro aizdevumu saņemšanai un procentu likmju pazemināšanās ir veicinājuši to, ka mājsaimniecības arvien vairāk uzņemas parādu mājokļa pirkuma finansēšanai. Tādējādi tās kļūst neaizsargātas pret iespējamām procentu likmju izmaiņām. Mājsaimniecību parāds 2020. gada beigās veidoja 188 % no izmantojamā ienākuma un 95 % no IKP. Korekcija varētu negatīvi ietekmēt ekonomiku un banku sektoru. Tas varētu radīt domino efektu valstīs, kurām ir ekonomiska un finansiāla saikne ar Zviedrijas ekonomiku un banku sektoru. Pēdējos gados ir pieņemti daži pasākumi, lai novērstu šo nelīdzsvarotību, bet tiem ir bijusi ierobežota ietekme. Joprojām vērojamas būtiskas politikas nepilnības, īpaši attiecībā

[11] Padomes Īstenošanas lēmums (2022. gada 4. maijs) par Zviedrijas atveseļošanas un noturības plāna novērtējuma apstiprināšanu (ST 7772/2022; ST 7772/2022 ADD 1).

[12] SWD(2022)625 final.

[13] SWD(2022)639 final.

uz nodokļu stimuliem ar aizņēmumiem finansētu mājokļu iegādei, mājokļu piedāvājumu un īres tirgus darbību.

(13) Padome 2020. gada 20. jūlijā ieteica Zviedrijai, ievērojot vispārējo izņēmuma klauzulu, 2020. un 2021. gadā veikt visus vajadzīgos pasākumus, lai efektīvi vērstos pret pandēmiju, stiprinātu ekonomiku un atbalstītu tās turpmāko atveseļošanu. Tā arī ieteica Zviedrijai, kad to pieļaus ekonomiskie apstākļi, īstenot fiskālo politiku, kuras mērķis ir panākt piesardzīgu vidēja termiņa fiskālo stāvokli un nodrošināt parāda atmaksājamību, vienlaikus veicinot investīcijas. Saskaņā ar *Eurostat* validētajiem datiem Zviedrijas vispārējās valdības budžeta deficīts 2021. gadā samazinājās no 2,7 % no IKP 2020. gadā līdz 0,2 % 2021. gadā. Zviedrijas fiskālās politikas atbildes pasākumi atbalstīja ekonomikas atveseļošanu 2021. gadā, savukārt pagaidu ārkārtas atbalsta pasākumu apmērs samazinājās no 3,3 % no IKP 2020. gadā līdz 2,2 % 2021. gadā. Zviedrijas 2021. gadā veiktie pasākumi atbilst Padomes 2020. gada 20. jūlija ieteikumam. Valdības 2020. un 2021. gadā noteiktie diskrecionārie budžeta pasākumi lielākoties bija pagaidu pasākumi. Tajā pašā laikā daži no 2020.–2021. gadā pieņemtajiem diskrecionārajiem pasākumiem nebija ne pagaidu, nedz arī atsvērti ar kompensējošiem pasākumiem — tie pārsvarā bija vairāki izdevumu pasākumi, kā arī ienākuma nodokļa samazinājumi. Saskaņā ar *Eurostat* validētajiem datiem vispārējās valdības parāds 2021. gadā bija 36,7 % no IKP.

(14) Budžeta prognožu pamatā esošais makroekonomikas scenārijs 2022. gada konverģences programmā ir reālistisks. Valdība prognozē, ka reālais IKP 2022. gadā pieaugs par 3,1 % un 2023. gadā — par 1,6 %. Savukārt Komisijas 2022. gada pavasara prognozē paredzēts mazāks reālā IKP pieaugums — par 2,3 % 2022. gadā un par 1,4 % 2023. gadā. Valdība prognozē, ka nominālais deficīts 2022. gadā palielināsies līdz 0,5 % no IKP un 2023. gadā kļūs par pārpalikumu 0,5 % apmērā. Palielinājums 2022. gadā galvenokārt atspoguļo vājāku ekonomikas izaugsmi un papildu izdevumu prioritātes, kas kopumā dominē salīdzinājumā ar ārkārtas pasākumu izbeigšanu. Saskaņā ar programmu sagaidāms, ka vispārējās valdības parāda attiecība pret IKP 2022. gadā saruks līdz 33,5 % un 2023. gadā turpinās samazināties līdz 30,7 %. Pamatojoties uz paziņotajiem politikas pasākumiem, kas zināmi prognozes termiņa datumā, Komisijas 2022. gada pavasara prognozē tiek sagaidīts, ka valdības budžeta deficīts 2022. gadā būs 0,5 % no IKP, kas 2023. gadā kļūs par 0,5 % pārpalikumu. Tas atbilst 2022. gada konverģences programmā prognozētajam deficītam. Komisijas 2022. gada pavasara prognozē plānota līdzīga vispārējās valdības parāda attiecība pret IKP: 33,8 % 2022. gadā un 30,5 % 2023. gadā.

Pamatojoties uz Komisijas 2022. gada pavasara prognozi, vidēja termiņa (10 gadu) vidējās potenciālās izlaides pieaugums tiek lēsts 1,9 % apmērā. Tomēr šajā aplēsē nav iekļauta to reformu ietekme, kas paredzētas Atveseļošanas un noturības plānā un var paātrināt Zviedrijas potenciālo izaugsmi.

(15) Valdība 2022. gadā pakāpeniski atcēla lielāko daļu pasākumu, kas veikti, reaģējot uz Covid-19 krīzi, — tiek prognozēts, ka pagaidu ārkārtas atbalsta pasākumu apmērs samazināsies no 2,2 % no IKP 2021. gadā līdz 1,2 % 2022. gadā. Valdības budžeta bilanci ietekmē pasākumi, kuri pieņemti, lai novērstu enerģijas cenu pieauguma ekonomisko un sociālo ietekmi, un kuru apjoms Komisijas 2022. gada pavasara prognozē tiek lēsts 0,4 % apmērā no IKP 2022. gadā un 0,0 % apmērā no IKP

2023. gadā[14]. Salīdzinājumā ar ES vidējo rādītāju Zviedrijas ekonomikai raksturīga zemāka ekonomikas energointensitāte un maksa par enerģiju veido mazāku daļu mājsaimniecību izdevumos[15]. Šie pasākumi ietver sociālos pārvedumus mājsaimniecībām, lai kompensētu augstākas elektroenerģijas cenas, un degvielas nodokļu samazinājumus lauksaimniecības, mežsaimniecības un zivsaimniecības nozarēs. Šie pasākumi ir paziņoti kā pagaidu pasākumi. Tomēr, ja enerģijas cenas saglabāsies augstas arī 2023. gadā, dažus no šiem pasākumiem varētu turpināt. Daži no šiem pasākumiem nav mērķorientēti, jo īpaši pārvedumi mājsaimniecībām, lai kompensētu augstākas elektroenerģijas cenas. Izmaksas, kas saistītas ar pagaidu aizsardzības piedāvāšanu pārvietotām personām no Ukrainas, Komisijas 2022. gada pavasara prognozē tiek prognozētas 0,1 % apmērā no IKP 2022. un 2023. gadā[16], savukārt aizsardzības izdevumu pieaugums 2022. gadā būs nedaudz mazāks par 0,1 % no IKP.

(16) Padome 2021. gada 18. jūnijā ieteica Zviedrijai[17] 2022. gadā saglabāt atbalstošu fiskālo nostāju, kas ietver stimulējošo iedarbību, kuru nodrošina Atveseļošanas un noturības mehānisms, un saglabāt valsts finansētās investīcijas. Tā arī ieteica Zviedrijai, kad to pieļaus ekonomiskie apstākļi, īstenot fiskālo politiku, kuras mērķis ir panākt piesardzīgu vidēja termiņa fiskālo stāvokli un nodrošināt parāda atmaksājamību vidējā termiņā, vienlaikus veicinot investīcijas izaugsmes potenciāla veicināšanai.

(17) Pamatojoties uz Komisijas 2022. gada pavasara prognozi un ņemot vērā Zviedrijas 2022. gada konverģences programmā iekļauto informāciju, 2022. gadā tiek prognozēta atbalstoša fiskālā nostāja -0,6 % apmērā no IKP, kā ieteikusi Padome[18]. Zviedrija plāno saskaņā ar Padomes ieteikumu turpināt atbalstu atveseļošanai, izmantojot Atveseļošanas un noturības mehānismu, lai finansētu papildu stimulējošu iedarbību. Tiek prognozēts, ka no Atveseļošanas un noturības mehānisma dotācijām un citiem ES fondiem finansēto izdevumu pozitīvā ietekme uz ekonomisko aktivitāti palielināsies par 0,1 procentpunktu no IKP salīdzinājumā ar 2021. gadu. Tiek prognozēts, ka valsts finansētajām investīcijām 2022. gadā būs neitrāla ietekme uz fiskālo nostāju[19]. Tādējādi Zviedrija plāno saglabāt valsts finansētās investīcijas, kā ieteikusi Padome. Vienlaikus plānots, ka valsts finansēto primāro kārtējo izdevumu (atskaitot jaunos ieņēmumu pasākumus) pieaugumam 2022. gadā būs ekspansīva ietekme uz fiskālo nostāju, kas atbilst 0,4 procentpunktiem no IKP. Tas ietver papildu ietekmi, kāda ir iepriekš minētajiem pasākumiem (0,4 % apmērā no IKP), lai novērstu enerģijas cenu

---

14 Šie skaitļi atspoguļo kopš 2021. gada rudens veikto pasākumu gada budžeta izmaksu līmeni, ietverot kārtējos ieņēmumus un izdevumus, kā arī — attiecīgā gadījumā — kapitālizdevumu pasākumus.

15 Mājsaimniecību enerģijas izdevumu daļu mēra pēc enerģijas komponenta svēruma SPCI grozā.

16 Tiek pieņemts, ka kopējais no Ukrainas uz ES pārvietoto personu skaits līdz 2022. gada beigām pakāpeniski sasniegs 6 miljonus, un viņu ģeogrāfiskais sadalījums tiek lēsts, pamatojoties uz esošās diasporas lielumu, uzņemošās dalībvalsts iedzīvotāju skaita relatīvo apmēru un no Ukrainas pārvietoto personu faktisko sadalījumu visā ES, kāds tas bija 2022. gada martā. Budžeta izmaksas uz vienu personu aplēstas, balstoties uz Komisijas Kopīgā pētniecības centra mikrosimulācijas modeli *Euromod,* ņemot vērā gan naudas pārvedumus, uz kuriem šie cilvēki var būt tiesīgi, gan pabalstus natūrā, piemēram, izglītību un veselības aprūpi.

17 Padomes ieteikums (2021. gada 18. jūnijs) ar ko sniedz Padomes atzinumu par Zviedrijas 2021. gada konverģences programmu (OV C 304, 29.7.2021., 131. lpp.).

18 Negatīvs (pozitīvs) rādītājs nozīmē, ka primāro izdevumu pieaugums (samazinājums) pārsniedz ekonomikas izaugsmi vidējā termiņā, un liecina par ekspansīvu (bremzējošu) fiskālo politiku.

19 Tiek prognozēts, ka citiem valsts finansētajiem kapitālizdevumiem būs neitrāla ietekme, kas atbilst 0,0 procentpunktiem no IKP.

pieauguma ekonomisko un sociālo ietekmi, kā arī izmaksas (0,1 % apmērā no IKP), kas saistītas ar pagaidu aizsardzības piedāvāšanu pārvietotajām personām no Ukrainas.

(18) Komisijas 2022. gada pavasara prognozē fiskālā nostāja 2023. gadā tiek prognozēta +1,3 % apmērā no IKP, pieņemot, ka politika nemainīsies[20]. Tiek paredzēts, ka Zviedrija 2023. gadā turpinās izmantot Atveseļošanas un noturības mehānisma dotācijas, lai finansētu papildu atveseļošanas atbalstu. Tiek prognozēts, ka no Atveseļošanas un noturības mehānisma dotācijām un citiem ES fondiem finansēto izdevumu pozitīvā ietekme uz ekonomisko aktivitāti palielināsies par 0,1 procentpunktu no IKP salīdzinājumā ar 2022. gadu. Prognozēts, ka valsts finansētajām investīcijām būs nedaudz bremzējoša ietekme uz fiskālo nostāju – tā atbilst 0,1 procentpunktam no IKP 2023. gadā[21]. Vienlaikus plānots, ka valsts finansēto primāro kārtējo izdevumu (atskaitot jaunos ieņēmumu pasākumus) pieaugumam 2023. gadā būs bremzējoša ietekme uz fiskālo nostāju, kas atbilst 1,1 procentpunktam no IKP. Tas ietver ietekmi, ko rada ar enerģijas cenu pieaugumu saistīto pasākumu pakāpeniska atcelšana (0,4 % apmērā no IKP).

(19) 2022. gada konverģences programmā tiek prognozēts, ka vispārējās valdības budžeta pārpalikums pakāpeniski palielināsies, sasniedzot 0,8 % no IKP 2024. gadā un 1,4 % līdz 2025. gadam. Līdz ar to tiek plānots, ka vispārējās valdības budžeta deficīts saglabāsies zem 3 % no IKP visā programmas aptvertajā laikā. Saskaņā ar programmu sagaidāms, ka vispārējās valdības parāda attiecība pret IKP turpinās samazināties, konkrēti, līdz 28,9 % 2024. gadā un līdz 26,4 % 2025. gadā. Pamatojoties uz Komisijas analīzi, parāda atmaksājamības riski vidējā termiņā šķiet zemi.

(20) Augstās mājokļu cenas apvienojumā ar mājsaimniecību parādu rada haotiskas korekcijas risku. Zviedrija pēdējos gados ir īstenojusi vairākus makroprudenciālus pasākumus, lai samazinātu mājsaimniecību parādu attiecībā pret ienākumiem un ieķīlātā īpašuma vērtību. Tomēr joprojām pastāv citi stimuli aizņemties un uzņemties parādsaistības. Rezultātā līdz šim veiktajiem politikas pasākumiem, šķiet, ir bijusi ierobežota ietekme uz hipotekāro kredītu pieaugumu. Mājokļu cenas ir pieaugušas kopš 20. gs. 90. gadu vidus, apsteidzot mājsaimniecību ienākumu pieaugumu. Šī tendence 2021. gadā paātrinājās, un mājokļu nominālās cenas 3. ceturksnī salīdzinājumā ar iepriekšējā gada atbilstošo periodu pieauga par 11,3 %. Galvenie iemesli tam ir nodokļu stimuli mājokļu iegādei un hipotekāro kredītu ņemšanai, atbalstoši kreditēšanas nosacījumi un salīdzinoši zemas hipotekāro kredītu atmaksas likmes. Vispārējais nodokļu slogs īpašumam Zviedrijā ir salīdzinoši zems, pateicoties dāsniem hipotekāro procentu maksājumu atskaitījumiem no nodokļu bāzes un zemiem regulārajiem īpašuma nodokļiem. Kaut gan 2020. un 2021. gadā tika pazemināti kapitāla pieauguma nodokļi, lai samazinātu izmaksas, kas esošajiem mājokļu īpašniekiem rodas, pērkot mājokļus un pārceļoties uz jauniem, šīs izmaiņas, iespējams, ir nedaudz palielinājušas šķēršļus ienākšanai tirgū pirmreizējiem pircējiem, paaugstinot mājokļu cenas. Neraugoties uz to, ka pēdējos gados ir ievērojami palielinājies jaunu ēku skaits un piešķirto būvatļauju skaits, paredzams, ka tuvākajos gados māju nepietiekamība turpināsies. Turklāt esošais dzīvojamais fonds netiek izmantots efektīvi. Tas viss kopā apgrūtina cilvēku iespējas mainīt darbu un var

[20] Negatīvs (pozitīvs) rādītājs nozīmē, ka primāro izdevumu pieaugums (samazinājums) pārsniedz ekonomikas izaugsmi vidējā termiņā, un liecina par ekspansīvu (bremzējošu) fiskālo politiku.

[21] Tiek prognozēts, ka citiem valsts finansētajiem kapitālizdevumiem būs neitrāla ietekme, kas atbilst 0,0 procentpunktiem no IKP.

veicināt nevienlīdzību starp paaudzēm. Īres tirgū no regulētām īres maksām, kas ir zemākas par tirgus cenām, labumu gūst ierobežota mājsaimniecību grupa. Nepastāv saikne starp īri un mājsaimniecības vajadzībām un ienākumiem. Efektivitātes pieaugums tiktu panākts, ja īres maksa vairāk atbilstu tirgus cenām, to papildinot ar īres atbalstu, kas balstīts uz ienākumiem un neto bagātību.

(21) Kā paredzēts Regulas (ES) 2021/241 19. panta 3. punkta b) apakšpunktā un V pielikuma 2.2. kritērijā, atveseļošanas un noturības plānā ir ietverts plašs savstarpēji pastiprinošu reformu un investīciju kopums, ko paredzēts īstenot līdz 2026. gadam. Tās palīdzēs atrisināt visas ekonomiskās un sociālās problēmas vai ievērojamu to ekonomisko un sociālo problēmu daļu, kuras Padome bija minējusi Zviedrijai 2019. un 2020. gada Eiropas pusgadā adresētajos ieteikumos, kā arī attiecīgā gadījumā Zviedrijai līdz plāna pieņemšanai adresētajos ieteikumos. Konkrētāk, ar to tiek ieviestas reformas un investīcijas, lai atbalstītu zaļo un digitālo pārkārtošanos, padarītu veselības aprūpes sistēmu noturīgāku, samazinātu nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas risku un paaugstinātu izglītības un prasmju līmeni.

(22) Paredzams, ka Zviedrijas atveseļošanas un noturības plāna īstenošana sekmēs turpmāku progresu zaļās un digitālās pārkārtošanās jomā. Klimata mērķu sasniegšanai paredzēto pasākumu izdevumi Zviedrijā atbilst 44 % no plāna kopējā piešķīruma, savukārt digitālo mērķu sasniegšanai paredzēto pasākumu izdevumi – 21 % no plāna kopējā piešķīruma. Atveseļošanas un noturības plāna pilnīga īstenošana atbilstoši attiecīgajiem atskaites punktiem un mērķrādītājiem palīdzēs Zviedrijai ātri atgūties no Covid-19 krīzes radītajām sekām, vienlaikus stiprinot noturību. Lai nodrošinātu atveseļošanas un noturības plāna, kā arī citu, ārpus plāna tvēruma esošu ekonomikas un nodarbinātības politiku sekmīgu īstenošanu un rezultātā panāktu plašu līdzatbildību par politiku programmu kopumā, joprojām ir svarīgi sistemātiski iesaistīt sociālos partnerus un citas attiecīgās ieinteresētās personas.

(23) Zviedrija iesniedza kohēzijas politikas plānošanas dokumentus laikā no 2021. gada novembra līdz 2022. gada februārim[22]. Saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes 2021. gada 24. jūnija Regulu (ES) 2021/1060 Zviedrijai ir jāņem vērā attiecīgie tai adresētie ieteikumi 2021.–2027. gada kohēzijas politikas fondu plānošanā. Tas ir priekšnoteikums no kohēzijas politikas fondiem paredzētā finansiālā atbalsta efektivitātes uzlabošanai un tā pievienotās vērtības maksimalizēšanai un vienlaikus veicina koordināciju, savstarpējo papildināmību un saskaņotību starp šiem fondiem un citiem Savienības instrumentiem un fondiem. Atveseļošanas un noturības mehānisma un kohēzijas politikas programmu sekmīga īstenošana ir atkarīga arī no to šķēršļu novēršanas, kas kavē investīcijas zaļās un digitālās pārkārtošanās un sabalansētas teritoriālās attīstības atbalstam.

(24) Papildus ekonomiskajiem un sociālajiem problēmjautājumiem, kuru risināšana paredzēta atveseļošanas un noturības plānā, Zviedrijā ir vairāki papildu problēmjautājumi, kas saistīti ar i) pārāk augstu mājokļu cenu līmeni un mājsaimniecību parāda pastāvīgu pieaugumu; ii) nevienlīdzīgām izglītības iespējām skolēniem nelabvēlīgā situācijā un migrantu izcelsmes skolēniem un vajadzību darba

[22] Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2021/1060 (2021. gada 24. jūnijs), ar ko paredz kopīgus noteikumus par Eiropas Reģionālās attīstības fondu, Eiropas Sociālo fondu Plus, Kohēzijas fondu, Taisnīgas pārkārtošanās fondu un Eiropas Jūrlietu, zvejniecības un akvakultūras fondu un finanšu noteikumus attiecībā uz tiem un uz Patvēruma, migrācijas un integrācijas fondu, Iekšējās drošības fondu un Finansiāla atbalsta instrumentu robežu pārvaldībai un vīzu politikai. OV L 231, 30.6.2021., 159. lpp.

tirgū labāk integrēt nelabvēlīgā situācijā esošās grupas; iii) nepieciešamību vēl vairāk samazināt atkarību no fosilajām degvielām, tostarp no Krievijas.

(25) Neraugoties uz kopumā labiem rezultātiem, nevienlīdzība Zviedrijas izglītības sistēmā ietekmē to skolēnu pamatprasmju līmeni, kuriem ir nelabvēlīga sociālekonomiskā izcelsme un migrantu izcelsme. Atšķirības starp Zviedrijā dzimušajiem skolēniem un ārvalstīs dzimušajiem skolēniem ir ievērojami palielinājušās; jāņem vērā tas, ka laikposmā no 2009. līdz 2018. gadam migrantu izcelsmes skolēnu skaits divkāršojās. Lai gan starptautisko testu rezultāti liecina, ka pamatprasmes kopumā ir uzlabojušās, lasītprasmes ziņā atšķirība starp skolēniem ar migrantu izcelsmi un citiem skolēniem ir viena no augstākajām ES. Turklāt ārvalstīs dzimušiem skolēniem ir daudz augstāks priekšlaicīgas mācību pārtraukšanas rādītājs. Nevienlīdzība izglītībā pieaug un bieži vien ir saistīta ar ierobežotajām skolu izvēles iespējām migrantu izcelsmes skolēniem. Izglītības rezultātu atšķirības lielā mērā ietekmē nelabvēlīgā situācijā esošu skolēnu iespējas attīstīt būtiskās prasmes, lai varētu atrast darbu. Pastāv iespējas uzlabot izglītības sistēmas izveidi un pārvaldību, tostarp uzņemšanas procesu, kā arī novērst kvalificētu skolotāju ilgstošu trūkumu, lai veicinātu izglītības sistēmas kvalitāti un taisnīgumu. Zviedrija arī saskaras ar problēmām integrēt darba tirgū skolas vecumu pārsniegušus cilvēkus ar zemu kvalifikāciju un ārvalstīs dzimušus cilvēkus. Kopumā tas veicina pastāvīgas atšķirības, kas skar ievērojamu skaitu darba ņēmēju un attiecas uz dalību darba tirgū un prasmēm.

(26) Pamatojoties uz ES valstu vai to valdību vadītāju pilnvarojumu, kas formulēts Versaļas deklarācijā, ir sagatavots *REPowerEU* plāns, kura mērķis ir pēc iespējas drīz izbeigt Eiropas Savienības atkarību no fosilo degvielu importa no Krievijas. Tālab dialogā ar dalībvalstīm tiek apzināti piemērotākie projekti, investīcijas un reformas valstu, reģionālā un ES līmenī. Šo pasākumu mērķis ir samazināt vispārējo atkarību no fosilajām degvielām un pārorientēt fosilo degvielu importu prom no Krievijas.

(27) Izšķiroša nozīme ir centienu pastiprināšanai, lai sasniegtu nacionālajā enerģētikas un klimata plānā noteiktos atjaunīgās enerģijas mērķrādītājus. Lai gan Zviedrijā ir ES vislielākais no atjaunīgiem resursiem iegūtas enerģijas īpatsvars enerģijas patēriņā (51,1 % 2020. gadā), tā ir viena no dalībvalstīm ar augstāko enerģijas patēriņu uz vienu iedzīvotāju. Turklāt lielu daļu Zviedrijas siltumnīcefekta gāzu emisiju rada transporta nozare, jo īpaši autotransports. Šis sektors joprojām ir ļoti atkarīgs no naftas, kas veido 17,7 % no kopējās energoresursu struktūras. Turklāt 2021. gadā jo īpaši Zviedrijas dienvidos turpināja saasināties problēma, kas apgrūtina elektroenerģijas un energosistēmas jaudas pieejamību un tur ierobežo komerciālo darbību paplašināšanu un izvietošanu. Šīs problēmas vēl vairāk saasina pārvades jaudas trūkums starp ziemeļiem un dienvidiem. Ir vajadzīgas papildu investīcijas atjaunīgā enerģijā, energosistēmas un tīkla jaudā un starpsavienojumos starp valsts reģioniem, lai līdz 2040. gadam sasniegtu valsts mērķi — 100 % atjaunojamo energoresursu elektroenerģijas — un līdz 2045. gadam panāktu oglekļneitralitāti. Atļauju piešķiršanas procedūru turpmāka vienkāršošana atvieglotu atjaunīgās enerģijas, jo īpaši vēja enerģijas, ieguves izvēršanu. Turklāt, lai samazinātu oglekļa emisijas un enerģijas izmaksas patērētājiem un uzņēmumiem, būtiska ir enerģijas patēriņa samazināšana, palielinot energoefektivitāti. Investīciju palielināšana atjaunīgajos energoresursos un elektrifikācijā, infrastruktūras trūkumu novēršana, energoefektivitātes paaugstināšana un fosilo degvielu patēriņa samazināšana transporta nozarē palīdzēs samazināt vispārējo atkarību no fosilajām degvielām, tostarp no Krievijas. Fosilo degvielu īpatsvars Zviedrijas energoresursu struktūrā (2,6 % gāzes, 3,2 % ogļu un 17,7 % naftas 2020. gadā) ir ievērojami zemāks nekā vidēji ES

(2020. gadā — 24,4 % gāzes, 10,8 % ogļu un 32,7 % naftas). Tomēr ir iespējams vēl vairāk samazināt Zviedrijas atkarību no Krievijas fosilajām degvielām. Tas jo īpaši attiecas uz naftu (2020. gadā 20 % pārstrādātas naftas importa un 8 % kopējā jēlnaftas importa bija no Krievijas) un gāzi (13 % kopējā gāzes importa 2020. gadā bija no Krievijas). Lai gan atkarība no gāzes un naftas ir ievērojama, tā nesasniedz ES vidējo rādītāju — 44 % atkarība no gāzes importa, 23 % atkarība no jēlnaftas importa un 35 % atkarība no rafinētas naftas importa no Krievijas[23]. Turklāt, ņemot vērā nesenos ģeopolitiskos notikumus, starpsavienojumu projektu veicināšana ar kaimiņvalstīm varētu palielināt Zviedrijas energoapgādes drošību un spēju pielāgoties reģionālajām atšķirībām. Lai Zviedrija atbilstu "Gatavi mērķrādītājam 55 %" mērķiem, būs nepieciešams vēl vairāk palielināt ieceru vērienīgumu siltumnīcefekta gāzu emisiju samazināšanai un atjaunīgo energoresursu enerģijas un energoefektivitātes rādītāju paaugstināšanai.

(28) Paātrināta pārkārtošanās uz klimatneitralitāti un atteikšanās no fosilajām degvielām vairākās nozarēs radīs ievērojamas pārstrukturēšanas izmaksas, taču, lai mazinātu pārkārtošanās sociālekonomisko ietekmi vissmagāk skartajos reģionos, Zviedrija var kohēzijas politikas ietvaros izmantot Taisnīgas pārkārtošanās mehānismu. Turklāt, lai uzlabotu nodarbinātības iespējas un stiprinātu sociālo kohēziju, Zviedrija var izmantot Eiropas Sociālo fondu Plus.

(29) Ņemot vērā šo novērtējumu, Padome ir izskatījusi 2022. gada konverģences programmu, un tās atzinums[24] ir atspoguļots 1. ieteikumā,

(30) Padome ir izskatījusi 2022. gada valsts reformu programmu un 2022. gada konverģences programmu, ņemot vērā Komisijas sagatavoto padziļināto pārskatu un šo novērtējumu. Padomes ieteikumi saskaņā ar Regulas (ES) Nr. 1176/2011 6. pantu ir atspoguļoti 1. un 2. ieteikumā. 1. un 2. ieteikumā minētā politika cita starpā palīdz novērst nelīdzsvarotību, kas saistīta ar vāji funkcionējošu mājokļu tirgu un pārāk augstu novērtētām mājokļu cenām, kā arī mājsaimniecību parāda pastāvīgu pieaugumu.

AR ŠO IESAKA Zviedrijai 2022. un 2023. gadā rīkoties šādi.

1. Nodrošināt, ka 2023. gadā valsts finansēto kārtējo izdevumu pieaugums atbilst kopumā neitrālai politikas nostājai, ņemot vērā to, ka turpinās pagaidu un mērķorientēta atbalsta sniegšana pret energocenu kāpumu visneaizsargātākajām mājsaimniecībām un uzņēmumiem, kā arī personām, kas bēg no Ukrainas. Būt gatavai kārtējos izdevumus pielāgot mainīgajai situācijai. Palielināt publiskās investīcijas, kas sekmēs zaļo un digitālo pārkārtošanos un enerģētisko drošību, tostarp izmantojot ANM, *RePowerEU* un citus ES fondus. Laikposmā pēc 2023. gada īstenot fiskālo politiku, kuras mērķis ir panākt piesardzīgu vidēja termiņa fiskālo stāvokli. Samazināt riskus, kas saistīti ar lielu mājsaimniecību parādu un mājokļu tirgus nelīdzsvarotību, samazinot hipotekārā kredīta procentu maksājumu atskaitīšanu no nodokļa bāzes vai palielinot regulāros īpašuma nodokļus. Stimulēt investīcijas dzīvojamo ēku būvniecībā, lai mazinātu visakūtāko nepietiekamību, jo

[23] *Eurostat* (2020), Krievijas importa īpatsvars attiecīgi dabasgāzes, jēlnaftas un akmeņogļu importa kopapjomā. Vidēji ES-27 valstīs viss imports ir balstīts uz importu no valstīm, kuras nav ES-27 valstis. Attiecībā uz Zviedriju kopējais importa apjoms ietver arī ES iekšējo tirdzniecību. Jēlnafta neietver naftas pārstrādes produktus.

[24] Atbilstīgi Padomes Regulas (EK) Nr. 1466/97 9. panta 2. punktam.

īpaši likvidējot strukturālos šķēršļus būvniecībai un nodrošinot apbūves zemes piedāvājumu. Uzlabot mājokļu tirgus efektivitāti, tostarp ieviešot reformas īres tirgū.

2. Turpināt atveseļošanas un noturības plāna īstenošanu, ievērojot Padomes 2022. gada 4. maija īstenošanas lēmumā iekļautos atskaites punktus un mērķrādītājus. Drīz pabeigt sarunas ar Komisiju par 2021.–2027. gada kohēzijas politikas plānošanas dokumentiem, lai sāktu to īstenošanu.

3. Samazināt skolēnu sociālekonomiskās un migrantu izcelsmes ietekmi uz viņu izglītības rezultātiem, nodrošinot vienlīdzīgas piekļuves iespējas skolām un novēršot kvalificētu skolotāju trūkumu. Veicināt nelabvēlīgā situācijā esošu grupu, tostarp migrantu izcelsmes cilvēku, prasmju attīstīšanu, pielāgojot resursus un metodes viņu vajadzībām, lai palīdzētu viņiem integrēties darba tirgū.

4. Samazināt vispārējo atkarību no fosilajām degvielām, paātrinot atjaunīgo energoresursu izmantošanu un veicinot papildu investīcijas tīkla infrastruktūrā, stiprinot elektroenerģijas starpsavienojumus valstī, lai nodrošinātu pietiekamu tīkla jaudu, uzlabot energoefektivitāti un vēl vairāk racionalizēt atļauju piešķiršanas procedūras saistībā ar atjaunīgās enerģijas projektiem.

Briselē,

Padomes vārdā –
priekšsēdētājs